

УДК 339.9
JEL Classification: F02; F15
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-66-73>

ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ КРАЇН ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

© 2025 ВАРЛАМОВА М. Л., КУШКО З. І.

УДК 339.9
JEL Classification: F02; F15

Варламова М. Л., Кушко З. І. Економічна інтеграція країн Північної Америки: виклики та перспективи розвитку

У статті розглядається процес економічної інтеграції країн Північної Америки на основі нової угоди USMCA, яка з'явилася у відповідь на виклики глобалізації та трансформації світових торговельних ланцюгів. Особлива увага приділяється етапам переходу від Північноамериканської зони вільної торгівлі (NAFTA) до USMCA, де обговорюються соціальні, екологічні та технологічні аспекти, які є важливими для формування нових правил економічної взаємодії. У статті підкреслюється, що нова угода регламентує мінімальні зарплати, екологічні вимоги та захист прав інтелектуальної власності, що забезпечує більш інклюзивну та збалансовану економічну інтеграцію для країн-учасниць. Проведений аналіз динаміки обсягів торгівлі з моменту підписання USMCA дозволив зробити висновок, що експорт й імпорт товарів між США, Канадою та Мексикою демонструють стійке зростання, говорять про глибину економічної взаємодії. Дані свідчать про спрощення митного контролю, гармонізацію технічних стандартів і зміцнення ланцюгів постачання між державами. Проте такі проблеми, як погіршення торговельного балансу США, вимагають серйозного перегляду стратегій зовнішньої торгівлі та активного підтримування експортного потенціалу. Дослідження також демонструє, що прямі іноземні інвестиції в Північну Америку зросли після впровадження USMCA, свідчаючи про позитивний вплив угоди на привабливість регіону для іноземних інвесторів. Це зростання інвестицій підкреслює важливість інтеграційних об'єднань для стабільного економічного розвитку та посилення економічної конкурентоспроможності країн-учасниць. Обґрунтовано, що інтеграційні процеси в Північній Америці, зокрема через USMCA, є важливими для сталого розвитку й адаптації до нових глобальних викликів. Рекомендації зосереджуються на потребі в гнучкості угод, що дозволить зберегти баланс інтересів усіх країн-учасниць, забезпечуючи вигоди для всіх учасників інтеграційного процесу.

Ключові слова: міжнародна економічна інтеграція, зона вільної торгівлі, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, USMCA, Північна Америка.

Рис.: 3. Табл.: 3. Бібл.: 10.

Варламова Марія Леонідівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: m.varlamova@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7111-1136>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57193522218>

Кушко Зоряна Ігорівна – студент, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: kushko.z@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1436-3720>

UDC 339.9
JEL Classification: F02; F15

Varlamova M. L., Kushko Z. I. Economic Integration of North American Countries: Challenges and Development Prospects

The article examines the process of economic integration of North American countries based on the new USMCA agreement, which emerged in response to the challenges of globalization and the transformation of global trade networks. Special attention is given to the stages of transition from the North American Free Trade Agreement (NAFTA) to USMCA, discussing the social, environmental, and technological aspects that are important for shaping new rules of economic interaction. The article underlines that the new agreement regulates minimum wages, environmental requirements, and the protection of intellectual property rights, ensuring more inclusive and balanced economic integration for the participating countries. The analysis of trade volume dynamics since the signing of USMCA concludes that exports and imports of goods between the USA, Canada, and Mexico demonstrate steady growth, indicating the depth of economic interaction. The data shows a simplification of customs control, harmonization of technical standards, and strengthening of supply chains between countries. However, issues such as the worsening trade balance of the United States require a serious review of foreign trade strategies and active support for export potential. The research also demonstrates that foreign direct investment in North America has increased after the implementation of USMCA, indicating a positive impact of the agreement on the region's attractiveness for foreign investors. This increase in investment emphasizes the importance of integration associations for stable economic development and strengthening the economic competitiveness of participating countries. It is further substantiated that the integration processes in North America, particularly through the USMCA, are essential for sustainable development and adaptation to new global challenges. Recommendations focus on the need for flexibility in agreements, which will allow preserving the balance of interests of all participating countries, ensuring benefits for all participants in the integration process.

Keywords: international economic integration, free trade zone, foreign trade, exports, imports, USMCA, North America.

Fig.: 3. Tabl.: 3. Bibl.: 10.

Varlamova Mariia L. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Vasyl Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: m.varlamova@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7111-1136>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57193522218>

Економічна інтеграція країн Північної Америки набуває дедалі більшої актуальності в умовах глобалізаційних викликів, трансформації світових торговельних ланцюгів та посилення конкуренції на міжнародних ринках. Укладення та реалізація угоди USMCA між США, Канадою та Мексикою ознаменували новий етап регіонального співробітництва, проте цей процес супроводжується низкою проблем – від нерівномірного розподілу вигод між країнами до впливу зовнішньополітичних та екологічних чинників. На цьому тлі виникає необхідність глибшого аналізу як існуючих бар'єрів, так і перспектив подальшої інтеграції, що може стати рушієм стійкого економічного зростання для всього регіону.

Незважаючи на значну кількість праць, зокрема Н. В. Безрукова, Н. В. Джурка [1], М. А. Варламова, О. І. Ковальова, А. С. Козачишина, К. К. Лясковець [2], В. В. Івчук [3], що висвітлюють окремі аспекти інтеграції країн Північної Америки, сучасні виклики потребують більш детального розгляду економічної інтеграції США, Канади та Мексики.

Метою даної статті є аналіз ключових сучасних викликів та оцінка перспектив подальшого розвитку економічної інтеграції в Північній Америці.

Міжнародна економічна регіональна інтеграція передбачає процес зближення, взаємопристосування та поглиблення взаємодії національних економік країн одного регіону. Найчастіше метою таких процесів є усунення торговельних і нетарифних бар'єрів для вільного руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили, що сприяє підвищенню ефективності виробництва, розширенню ринків та посиленню конкурентоспроможності країн-учасниць на світовій арені. Залежно від глибини співпраці інтеграція може проходити різні стадії – від зони вільної торгівлі до економічного та політичного союзу.

Прикладом економічної інтеграції є регіон Північної Америки, у якому співпраця між Канадою, США та Мексикою, формалізована спочатку в рамках Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (NAFTA), а згодом – Угоди між США, Мексикою та Канадою (USMCA), привела до формування потужних економічних зв'язків, що характеризуються значними обсягами взаємної торгівлі й інвестицій [4].

Процес інтеграції в Північній Америці, зокрема через NAFTA/USMCA, зменшує торгові бар'єри,

сприяє створенню нових економічних можливостей для країн-учасниць – все це дозволяє державам досягати більшої економічної стабільності та розвитку через зростання торгівлі, залучення інвестицій і створення нових робочих місць. Такий рівень інтеграції дає змогу країнам гнучко адаптуватися до глобальних економічних змін і викликів. Успіх вище представлених інтеграційних процесів залежить від здатності країн ефективно співпрацювати, забезпечувати стабільність економік і підтримувати інвестиційну привабливість. Проте зберігається потреба в постійному вдосконаленні механізмів співпраці, зокрема в аспектах регулювання трудової міграції, екологічних стандартів та фінансових ринків, що можуть стати основою для подальшого економічного зростання та розвитку на континенті.

Створення Північноамериканської зони вільної торгівлі (NAFTA) стало вагомим етапом у розвитку економічної інтеграції в Північній Америці, яке кардинально змінило не лише торговельні відносини між трьома державами, але й вплинуло на глобальні економічні тренди [5]. Підписана 1 січня 1994 року, угода виявилася першим кроком до зменшення митних бар'єрів і створення сприятливих умов для вільного обміну товарами, послугами, капіталом і робочою силою між США, Канадою та Мексикою, адже вона відкрила нові можливості для розвитку ринку праці, збільшення інвестицій і технологічних трансферів, що, своєю чергою, посилило економічне зростання в цих країнах.

Основною метою NAFTA було не лише звільнення від митних перешкод, а й забезпечення стабільного розвитку внутрішніх ринків кожної з трьох країн-учасниць. США і Канада отримали вигоду у вигляді розширення ринків збуту своїх товарів, у той час як для Мексики угода стала потужним імпульсом для залучення іноземних інвестицій, технологій і створення нових робочих місць. Мексика, яка раніше зазнавала значних економічних труднощів, отримала змогу модернізувати свою індустріальну базу, а також полегшити доступ до ринків високотехнологічних товарів і послуг – це призвело до розвитку нових галузей, таких як автомобільна промисловість, що значно зміцнило економічні позиції країни на світовому рівні.

З економічної точки зору NAFTA значно змінила механізми внутрішньої та зовнішньої торгів-

лі, запровадивши комплексні норми, що регулюють питання прав інтелектуальної власності, охорони навколишнього середовища, а також механізми вирішення торгових спорів [6]. Технологічна кооперація і стандартизація регулюючих норм стали головними факторами для інтеграції економік країн-учасниць, дозволивши створити більш сприятливе середовище для розвитку малого та середнього бізнесу.

Попри численні позитивні ефекти, угода NAFTA також мала свої виклики та критичні моменти. У США та Канаді певні галузі, зокрема легка промисловість і сільське господарство, зазнали втрат через зростання конкуренції з боку дешевших виробництв у Мексиці. Тому подальший розвиток Північноамериканської інтеграції, зокрема перехід до нової угоди – USMCA (підписаної у 2020 р.), передбачав врахування більш широкого спектра соціальних та екологічних аспектів, що дозволяє зробити інтеграцію більш інклюзивною та справедливою для всіх учасників.

Перехід від NAFTA до USMCA ознаменував собою не просто оновлення угоди про вільну торгівлю, а радше – трансформацію логіки економічного співробітництва між США, Канадою та Мексикою. У сучасних умовах, коли глобалізація змінює географію виробничих ланцюгів, а цифрові технології стають головним фактором конкурентоспроможності, традиційні торговельні моделі потребують глибокої ревізії. USMCA (угода США – Мексика – Канада), підписана у 2020 р., стала відповіддю на нові виклики: вона не лише розширила сферу регулювання, а й переосмислила принципи економічної взаємодії на континенті, змістивши акценти з кількості товарів на якість умов виробництва [7].

Визначальною рисою USMCA стала спроба інтегрувати соціальні, екологічні та цифрові фактори у структуру регіонального ринку. Якщо NAFTA фокусувалася на знятті митних бар'єрів, то нова угода регламентує мінімальні зарплати в окремих галу-

зях, захист авторського права в інтернет-просторі, а також вимоги до екологічної відповідальності підприємств. Замість універсального лібералізму USMCA впровадив механізми балансування між вільною конкуренцією та внутрішнім соціальним захистом. Автомобільна промисловість тепер має дотримуватись правил, що передбачають певну частку виробництва із залученням праці, оплаченої за стандартами США чи Канади, що значно змінює внутрішню структуру ланцюгів постачання.

Соціально-економічні наслідки впровадження USMCA різноспрямовані, проте мають системний характер. США змогли частково стримати відтік виробничих потужностей і зміцнити свої позиції у високотехнологічних секторах, забезпечуючи більшу зайнятість у промисловості. Канада, орієнтована на дотримання екологічних норм, отримала можливість просувати власні стандарти сталого розвитку. Мексика, попри втрату частини цінової переваги, отримала довгостроковий стимул для модернізації інфраструктури та зростання заробітної плати, що зменшує соціальну напругу. Таким чином, нова угода формує більш збалансований простір для розвитку людського капіталу та регіональної співпраці.

Зрештою, USMCA стало не просто правонаступницею NAFTA – вона уособлює нову парадигму економічної інтеграції, де вартість товару більше не визначається виключно витратами виробництва, а враховує соціальний, екологічний і технологічний контекст [4]. Угода демонструє, що регіональні блоки XXI століття повинні бути не лише економічно ефективними, але й соціально відповідальними – це перехід від кількісної логіки торгівлі до якісної моделі розвитку, що інтегрує добробут громадян у структуру економічного зростання.

Вивчення динаміки експорту товарів зі США до своїх північного та південного сусідів дозволяє більш повно оцінити ступінь економічної взаємозалежності країн та ефективність реалізованих інтеграційних механізмів (табл. 1).

Таблиця 1

Експорт товарів з США до Канади та Мексики (млрд. дол. США) [8]

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення (2024/2020)	Відносне відхилення (2024/2020), %
Експорт до Канади	71,15	85,66	91,37	89,38	85,42	14,27	20,1
Експорт до Мексики	211,48	276,49	324,31	322,74	334,04	122,56	58,0
Загальний експорт	282,63	362,15	415,68	412,12	419,46	136,83	48,4

У період з 2020 по 2024 рр. експорт товарів зі США до Канади та Мексики демонстрував стійке зростання, що свідчить про посилення торговельної співпраці в межах Північноамериканського регіону. Експорт до Канади збільшився на 14,27 млрд дол. США, або на 20,1%, що стало результатом стабілізації економічної ситуації після пандемії, а також відновлення ділової активності. Попри невелике зниження обсягу експорту у 2023–2024 рр., рівень торгівлі залишається вищим, ніж у 2020 р.

Експорт до Мексики зріс ще більш динамічно – на 122,56 млрд дол. США, або на 58%, що відображає зростання виробничої інтеграції між країнами, зокрема в рамках угоди USMCA. Загальний експорт до обох країн підвищився на 136,83 млрд дол. США, або на 48,4%, підтверджуючи стратегічну важливість Канади та Мексики для зовнішньої

торгівлі США. Такі тенденції засвідчують ефективність регіональної економічної інтеграції та потенціал для подальшого зростання.

Імпорт товарів до США з Канади та Мексики був одним із найвиразніших індикаторів рівня інтеграції країн Північної Америки. Розширення обсягів ввезення продукції свідчить не лише про зростання торговельної активності, а й про глибоку виробничу кооперацію між державами – учасницями інтеграційного об'єднання USMCA. У межах функціонування цієї угоди відбувається поступова гармонізація технічних стандартів, спрощення митного контролю та зміцнення ланцюгів постачання.

Аналіз динаміки імпорту за 2020 – 2024 рр. дозволяє виявити не лише тенденції торгівлі, але й вектори подальшого розвитку інтеграційного простору Північної Америки (табл. 2).

Таблиця 2

Імпорт товарів до США з Канади та Мексики (млн дол. США) [8]

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення (2024/2020)	Відносне відхилення (2024/2020), %
Імпорт з Канади	270400	357200	436600	431190	412700	142300	52,6
Імпорт з Мексики	325400	384000	500700	475600	505900	180500	55,5
Загальний імпорт	595800	741200	937300	906790	918600	322800	54,2

Упродовж 2020–2024 рр. імпорт товарів до США з Канади та Мексики суттєво зріс, що свідчить про зміцнення економічної взаємодії в рамках Північноамериканського регіону. Імпорт з Канади збільшився на 142,3 млрд дол. США (на 52,6%), що пояснюється зростанням енергетичних поставок, а також відновленням транскордонної торгівлі після пандемічного спаду. Хоча у 2024 р. спостерігається невелике зниження порівняно з піком 2022 р., обсяг імпорту залишається значно вищим, ніж у 2020 р.

Імпорт з Мексики продемонстрував ще динамічніше зростання – на 180,5 млрд дол. США, або 55,5%. Така динаміка вказує на посилення виробничої кооперації між США та Мексикою, зокрема в автомобільному, електронному та сільськогосподарському секторах. Загальний імпорт з обох країн зріс на 322,8 млрд дол. (на 54,2%), що підкреслює важливу роль Канади та Мексики як провідних торговельних партнерів США та демонструє ефективність економічної інтеграції в межах угоди USMCA.

Торговельний баланс є ключовим індикатором ефективності інтеграційних об'єднань, оскільки він відображає фінансову рівновагу між експортом та імпортом товарів і послуг. У контексті Північної Америки, де функціонує Угода «США – Мексика – Канада» (USMCA), аналіз сальдо зовнішньої торгівлі дозволяє глибше оцінити економічну взаємодію та вплив інтеграційних процесів на національні економіки.

Дані за 2022–2024 роки свідчать про посилення торговельного дефіциту США як з Канадою, так і з Мексикою, що вимагає структурного осмислення поточних механізмів економічного співробітництва в регіоні (табл. 3).

Упродовж 2020–2024 років торговельний баланс США з Канадою та Мексикою продемонстрував стійку тенденцію до поглиблення дефіциту. Найбільш виразно це проявилось у відносинах з Мексикою, де сальдо погіршилося на 60,7 млрд дол. США, що становить зростання дефіциту на 54,6%. Така динаміка стала наслідком зростання обсягів імпорту з Мексики, особливо в автомобільному, машинобудівному та електронному секто-

Таблиця 3

Торговельний баланс США з Канадою та Мексикою (млн дол. США) [8]

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення (2024/2020)	Відносне відхилення (2024/2020), %
Баланс з Канадою	-13813	-47671	-44286	-72330	-54000	-40187	-290,9
Баланс з Мексикою	-111100	-105400	-127800	-152474	-171809	-60709	-54,6
Загальний баланс	-124913	-153071	-172086	-224804	-225809	-100896	-80,8

рах, при недостатньому зростанні експорту з боку США.

Ще більш стрімке погіршення відбулося в торговельному балансі з Канадою, де відносне відхилення склало рекордні 290,9%. Хоча номінальне значення дефіциту не таке високе, як з Мексикою, зростання з -13,8 млрд до -54,0 млрд дол. США вказує на зміну структури торгівлі, ймовірно, пов'язану зі зростанням вартості енергоресурсів, які імпортуються з Канади, а також коливанням попиту на американські товари. Представлені фактори свідчать про потенційну вразливість США у зовнішньоторговельних відносинах навіть з близькими партнерами.

Загальний торговельний баланс США з двома найбільшими партнерами в Північній Америці погіршився на 100,9 млрд дол., або на 80,8%, що стало серйозним сигналом для перегляду політики зовнішньої торгівлі. Такий дефіцит був не лише показником структурної асиметрії в торгівлі, але й чинив тиск на платіжний баланс країни, впливав на валютний курс та економічну стабільність.

У цьому контексті виникає необхідність у посиленні позицій американських експортерів, роз-

витку високотехнологічних галузей і пошуку нових торговельних можливостей.

На рис. 1 представлено динаміку обсягів прямих іноземних інвестицій у Північну Америку впродовж 2016–2024 рр. із розподілом на періоди до та після впровадження Угоди «США – Мексика – Канада» (USMCA), яка набула чинності у 2020 р. Діаграма ілюструє як загальне зростання інвестиційного потоку, так і структурні зміни, зумовлені дією нової торговельної угоди.

Дані, представлені на рис. 1, дозволяють зробити висновок про суттєве збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій після запровадження USMCA. Якщо у 2020 р. інвестиції досягали лише 120 млрд дол. США, то вже у 2024 р. цей показник сягнув понад 365 млрд дол. Помітно, що переважна частка приросту припадає саме на період після USMCA, що вказує на позитивний вплив нової торговельної угоди на привабливість регіону для іноземних інвесторів.

Таким чином, можна зробити висновок, що USMCA стала потужним каталізатором для зміцнення економічних зв'язків між країнами-членами угоди та стимулювання припливу іноземного капіталу. Зростання інвестицій у пост-USMCA період свідчить про зростання довіри до інтеграційного

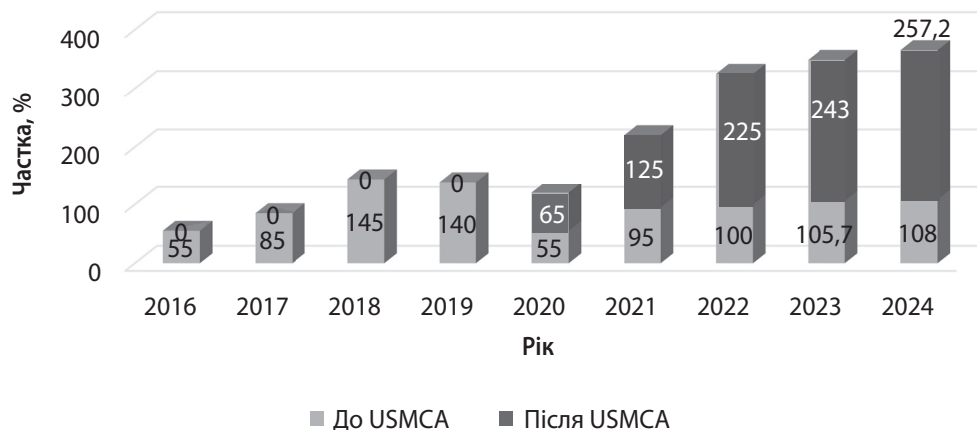

Рис. 1. Обсяги прямих іноземних інвестицій в Північну Америку, млрд дол. США [9]

простору Північної Америки, що сприятиме подальшому економічному розвитку регіону.

Вищепредставлене формування та функціонування інтеграційних об'єднань у Північній Америці, хоч і забезпечує динамізм економічної взаємодії, не завжди гарантує рівновагу в торговельних потоках. Поглиблення інтеграції має супроводжуватись не лише спрощенням регуляторних бар'єрів, а й активною інституційною підтримкою експортного потенціалу країн-учасниць, з метою забезпечення сталого розвитку регіону на основі економічної взаємодоповнюваності.

У контексті глибоких трансформацій глобальної економіки інтеграційні об'єднання в Північній Америці постають не лише як механізми зниження тарифів, а як багатофункціональні платформи стратегічного узгодження політик трьох провідних

держав регіону – США, Канади та Мексики. Функціонування таких об'єднань, як USMCA, потребує нового наукового осмислення, в якому пріоритети екологічної безпеки, цифрової взаємодії, логістичної автономії та трудової мобільності трактуються не як допоміжні компоненти, а як структуроутворювальні чинники. Перспективи інтеграції в регіоні дедалі більше визначаються не лише економічними індикаторами, а й політичною волею до формування наднаціональних підходів у стратегічних секторах.

На рис. 2 продемонстровано, що запровадження 25-відсоткових тарифів призведуть до зниження ВВП у майбутньому. Найбільшого падіння зазнає Мексика, де вплив буде найсильнішим, далі – Канада. Крім того, на рис. 3 зображено, що такі тарифи також спричинять зростання інфляції в кожній країні USMCA.

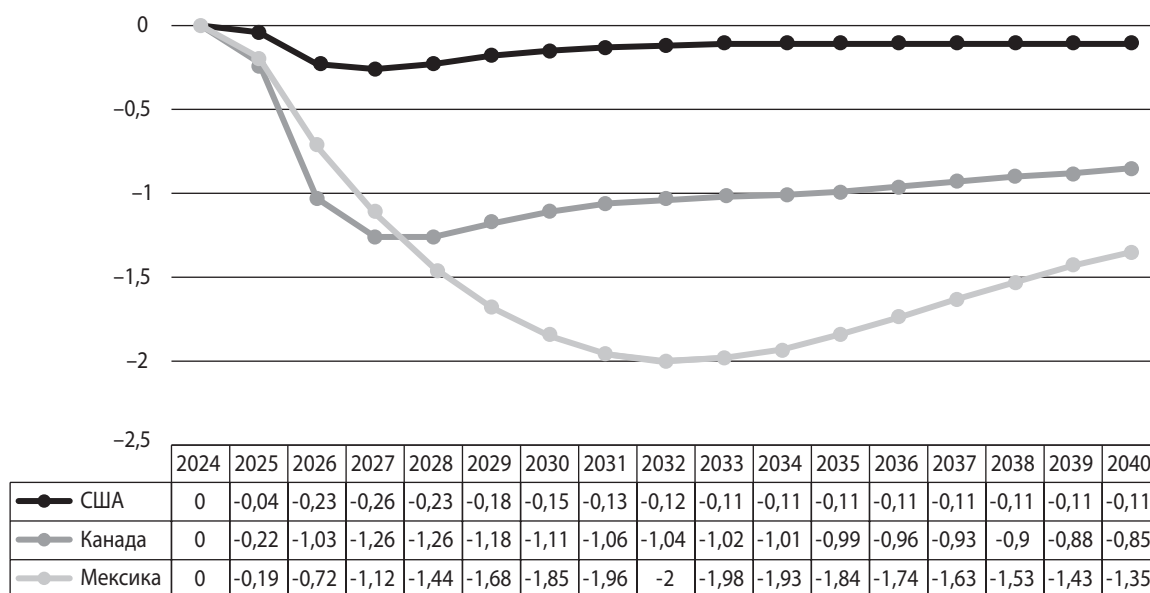

Рис. 2. Прогнозована відсоткова зміна реального ВВП від базового прогнозу для кожної країни, 2024–2040 рр. [10]

Перспективи економічної інтеграції в Північній Америці залежать від здатності країн-учасниць переосмислити цілі регіонального співробітництва не як інструмент кон'юнктурного зиску, а як модель довгострокової адаптації до викликів ХХІ століття. Лише через політичну синергію, цифрову інтеграцію та соціальну стійкість можливе формування нового формату північноамериканської інтеграції – не лише економічної, а цивілізаційної за суттю.

ВИСНОВКИ

Формування та функціонування інтеграційних об'єднань у Північній Америці є важливим

елементом для забезпечення сталого економічного розвитку регіону. Аналіз різних етапів інтеграції, таких як перехід від NAFTA до USMCA, дозволяє зробити висновок про створення глибокої та стійкої взаємозалежності між США, Канадою та Мексикою. Незважаючи на цю міцну основу, сьогодні регіон стикається зі значними сучасними викликами, серед яких глобальні геополітичні зміни, внутрішньополітичні пріоритети країн-учасниць, нещодавні торговельні суперечності та протекціоністські заходи, вразливість ланцюгів поставок, а також невирішені питання у сферах стандартів праці, екології, міграції та безпеки кордонів. Угода USMCA, хоч і модернізувала певні правила, зокрема щодо цифрової торгівлі, трудових та еколо-

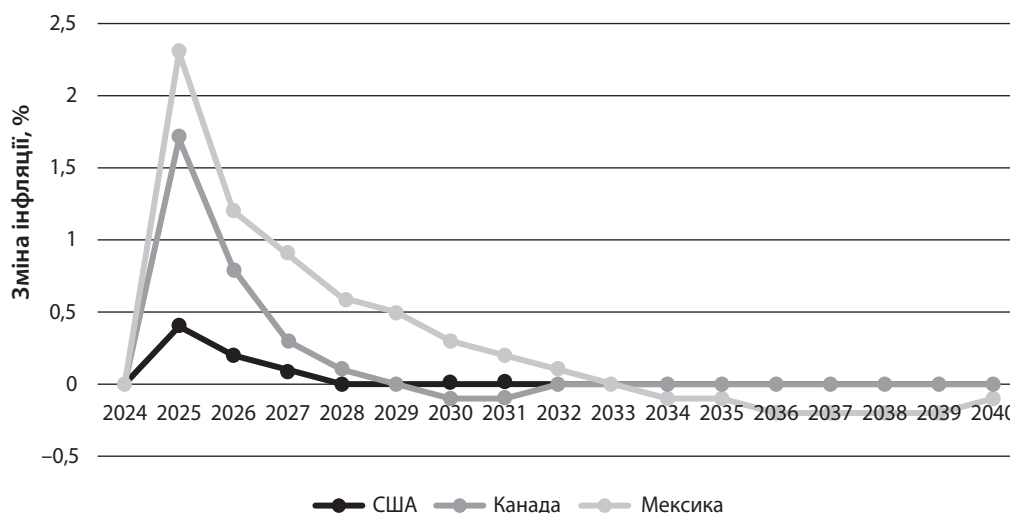

Рис. 3. Прогнозована зміна інфляції у відсотковому пункті від базового прогнозу для кожної країни, 2024–2040 рр. [10]

гічних норм, також додала нових складнощів, а її майбутній перегляд у 2026 році стане ключовим моментом для визначення подальшої траєкторії інтеграції.

Таким чином, майбутні перспективи північноамериканської інтеграції залежать від здатності країн посилити регіональну конкурентоспроможність у відповідь на глобальну конкуренцію, зміцнити стійкість регіональних ланцюгів поставок (включно з тенденцією *nearshoring*), поглибити співпрацю у стратегічних галузях, таких як енергетика та інфраструктура, та ефективно управляти політичними і торговельними розбіжностями шляхом продовження діалогу та співпраці. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Безрукова Н. В., Джурка Н. В. Економічні відносини країн-членів НАФТА: оцінка результатів співпраці. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. DOI: 10.32702/2307-2105-2018.12.79
2. Варламова М. Л., Ковальова О. І., Козачишина А. С., Ляковець К. К. Особливості інтеграційних процесів країн НАФТА. *Економіка і організація управління*. 2021. № 9. С. 66–75. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.7>
3. Івчук В. Інтеграційні процеси в країнах Північної Америки. *Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання* : праці XXIII Міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Вінниця, 21 грудня 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 54–56.
4. Trump and the Future of the USMCA. *Council on Foreign Relations*. URL: <https://www.cfr.org/expert-brief/trump-and-future-usmca>
5. Blais L., Gutiérrez G., Wayne E. A. Strengthening USMCA and North America's economic cooperation. *Brookings*. 2024. URL: <https://www.brookings.edu/articles/strengthening-usmca-and-north-americas-economic-cooperation/>

6. Harrup A., Pérez S. How Mexico Emerged From Tariff Broadside With an Edge Over Asia. *The Wall Street Journal*. 2025. URL: <https://www.wsj.com/economy/trade/how-mexico-emerged-from-tariff-broadside-with-an-edge-over-asia-120a5f73>
7. Mahoney C. J. Back to the brink: North American trade in the 2nd Trump administration. *Brookings*. 2025. URL: <https://www.brookings.edu/articles/back-to-the-brink-north-american-trade-in-the-2nd-trump-administration/>
8. United States-Mexico-Canada Agreement. *United States Trade Representative*. URL: <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement>
9. Unctadstat. URL: <https://unctadstat.unctad.org/>
10. McKibbin W., Hogan M., Noland M. The International Economic Implications of a Second Trump Presidency. *PIIE Working Paper*. September 2024. URL: <https://www.piie.com/sites/default/files/2024-09/wp24-20.pdf>

REFERENCES

- Bezrukova, N. V., & Dzhurka, N. V. (2018). Ekonomichni vidnosyny krain-chleniv NAFTA: otsinka rezultativ spivpratsi. *Efektivna ekonomika*, (12). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.79>
- Blais, L., Gutiérrez, G., & Wayne, E. A. (2024). *Strengthening USMCA and North America's economic cooperation*. Brookings. <https://www.brookings.edu/articles/strengthening-usmca-and-north-americas-economic-cooperation/>
- Council on Foreign Relations. (n.d.). *Trump and the future of the USMCA*. <https://www.cfr.org/expert-brief/trump-and-future-usmca>

Harrup, A., & Pérez, S. (2025). How Mexico emerged from tariff broadside with an edge over Asia. *The Wall Street Journal*. <https://www.wsj.com/economy/trade/how-mexico-emerged-from-tariff-broadside-with-an-edge-over-asia-120a5f73>

Ivchuk, V. (2023). Intekhratsiini protsesy v krainakh Pivnichnoi Ameriky. In *Upravlinnia rozvytkom sotsialno-ekonomichnykh system: hlobalizatsiia, pidpriemnytstvo, stale ekonomichne zrostannia: pratsi XXIII Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh* (Vinnytsia, 21 hrudnia 2023 r.) (pp. 54–56). Vinnytsia.

Mahoney, C. J. (2025). *Back to the brink: North American trade in the 2nd Trump administration*. Brookings. <https://www.brookings.edu/articles/back-to-the-brink-north-american-trade-in-the-2nd-trump-administration/>

McKibbin, W., Hogan, M., & Noland, M. (2024). *The international economic implications of a second Trump presidency* (PIIE Working Paper, September 2024). <https://www.piie.com/sites/default/files/2024-09/wp24-20.pdf>

Unctadstat. (n.d.). <https://unctadstat.unctad.org/>

United States Trade Representative. (n.d.). *United States-Mexico-Canada Agreement*. <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement>

Varlamova, M. L., Kovalova, O. I., Kozachyshyna, A. S., & Liaskovets, K. K. (2021). Osoblyvosti intehtatsiinykh protsesiv krain NAFTA. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, (9), 66–75. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.7>

УДК 339.9
JEL Classification: F23; L23
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-73-81>

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КООПЕРАЦІЇ В ГАЛУЗІ АВІАБУДУВАННЯ

© 2025 СОМОВА Є. В., МАНАЄНКО І. М.

УДК 339.9
JEL Classification: F23; L23

Сомова Є. В., Манаєнко І. М. Особливості міжнародної кооперації в галузі авіабудування

Стаття присвячена комплексному аналізу сутності міжнародної кооперації та її ролі у сфері сучасного авіабудування. У теперішніх умовах глобалізації та інтеграційних процесів співробітництво між державами та їх компаніями стала невід’ємною складовою ефективного функціонування авіаційної промисловості. Враховуючи такі фактори, як складність технологічних процесів, значні фінансові витрати та високий рівень інновацій, жодне підприємство не в змозі забезпечити весь виробничий цикл самостійно. Тому кооперація на міжнародному рівні є ключовим аспектом для об’єднання наукового потенціалу, ресурсів та фінансових можливостей. Метою статті є визначення ролі міжнародної кооперації для розвитку авіабудування, аналіз її основних форм, переваг і потенційних ризиків, які виникають у процесі такої співпраці. Стаття включає дослідження основних етапів формування кооперації в галузі, а також розгляд найбільш поширених моделей співпраці від субпідряду до організації спільних підприємств. Особливу увагу приділяється ролі міжнародних регуляторних організацій, а також їхньому впливу на ефективність співпраці між суб’єктами різних країн. У процесі роботи увагу було зосереджено на узагальненні досвіду міжнародної співпраці у сфері авіабудування з наведенням конкретних прикладів кооперації таких лідерів галузі, як Airbus і Boeing. У статті зазначається, що міжнародне співробітництво сприяє підвищенню рівня інновацій, технологічному оновленню та економічній ефективності, хоча й потребує врахування низки ризиків. Загалом, міжнародна кооперація розглядається як необхідний інструмент довгострокової конкурентоспроможності та глобальної інтеграції авіаційної галузі. Її ефективність залежить від рівня взаємної довіри між партнерами, збалансованого розподілу обов’язків і вигод, а також здатності адаптуватися до динамічних змін світового ринку та технічного прогресу.

Ключові слова: авіабудування, міжнародна кооперація, співпраця, авіавиробник.

Рис.: 4. Табл.: 1. Бібл.: 19.

Сомова Єлизавета Віталіївна – студент факультету менеджменту та маркетингу, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (просп. Берестейський, 37, Київ, 03056, Україна)

E-mail: somovaliza22@gmail.com

Манаєнко Ірина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту підприємств, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (просп. Берестейський, 37, Київ, 03056, Україна)

E-mail: manaienko.i.ryna@ill.kpi.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3246-3603>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57222714417>